

ลำดับที่ 3.

การตีความมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม พ.ศ.2518 มิได้บัญญัติถึงวิธีการดำเนินการเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ไว้
โดยเฉพาะ การเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์จึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ คือ ต้องออกเป็นพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์อีกฉบับหนึ่งเพื่อให้เวน
คืนอสังหาริมทรัพย์ ตามนัยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
พ.ศ.2497

3 (2) B01

2 34

IX

ความมาก
ที่ สร.๐๔๐๑/๒๕๖๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอให้ตีความมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ความมาก ที่ สร.๐๒๐๓/๒๕๖๓
ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย มันทัก เรื่อง การตีความมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๔

ตามหนังสือที่อ้างถึงควาว่า สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ ว่าจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติความบทบัญญัติ
แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือไม่ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑)
ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
พ.ศ. ๒๕๖๔ มิได้บัญญัติเรื่องการเวนคืนที่ดินไว้โดยเฉพาะ แต่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔
ว่าให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับในการเวนคืนที่ดินหรือ
อสังหาริมทรัพย์เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยอนุโลม ดังนั้นการเวนคืนที่ดินหรือ
อสังหาริมทรัพย์ จึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ คือ ต้องออกพระราชบัญญัติเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ฉบับหนึ่งเพื่อให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามบัญญัติมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังรายละเอียดปรากฏตามบันทึกที่เสนอมา
พร้อมนี้ ทั้งนี้ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม และกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
(กรมที่ดิน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง

3 (3)

17.1

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายสมภพ ไทกระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๐๒๐๖ - ๕

24 Dec 88
Φ

พวงกะยอม / พิมพ์

ที่ สร.๐๔๐๑/๒๐๑๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ทาริอปัญหาการออกพันธบัตรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

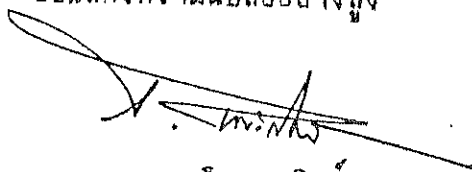
อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กว้นมาก ที่ สร.๐๔๐๑/๒๐๑๒ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๑๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งผู้แทนไปร่วมในการพิจารณาเรื่อง ทาริอปัญหาการออกพันธบัตรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นั้น

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๙) ได้พิจารณาปัญหาทั้งกล่าวเสร็จแล้ว โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดินและกรมการปกครอง) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และได้ทำบันทึกความเห็นขึ้นฉบับหนึ่งเสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาคำเนินการต่อไปแล้วด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายสมภพ ไทกระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๐๒๐๖ - ๘

สร.๐๔๐๑

๒
สมพร พิมพ์
ทาน

3/9/2518

3 (5)

บันทึก

เรื่อง การกักความมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

2.34

ความหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ กว.นวก ที่ สร.0203/22467
ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2518 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้
ความเห็นเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตาม
มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ว่าจะต้อง
ตราเป็นพระราชบัญญัติ ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
พ.ศ. 2497 หรือไม่ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ 7)
ได้พิจารณาปัญหาถึงกล่าวพร้อมกับด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้
สำหรับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น มาตรา 39 (1) แห่งรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
(2) และตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

(1)

มาตรา 39

ถ้า

ถ้า

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการได้เป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการ
ป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการ
พัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ
อย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทรัพย์สินภายในเวลาอันสมควรแก่เจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดิน
ที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย

การกำหนดค่าชดเชยตามวรรคสามให้คำนึงถึงการได้มา สภาพและ
ที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ประกอบด้วย เหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืนเพื่อให้เกิดความ
เป็นธรรมแก่สังคม

(2)

มาตรา 34

ในการเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์เพื่อการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรมพระราชบัญญัตินี้ ให้มีกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้
บังคับกับโฉนดที่ดิน

สำหรับที่ดินที่เวนคืนตามวรรคหนึ่ง ให้ ส.ป.ก. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
จาก ส.ป.ก. มีอำนาจเข้าครอบครองที่ดินดังกล่าวเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ได้ทันที

ก็ได้บัญญัติว่า ในการ เว้นถิ่นที่ดินหรือสิ่งหาวิธีรับเพิ่มการปฏิรูปที่ดิน เพื่อ เกษตรกรรม
 ให้แบ่งกฎหมายว่าด้วยการ เว้นถิ่นหรือสิ่งหาวิธีรับมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่ง เมื่อพิจารณา
 (3) มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการ เว้นถิ่นหรือสิ่งหาวิธีรับ พ.ศ. 2497 แล้ว
 จะเห็นว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ระบุไว้ชัดว่า เมื่อได้มีการสำรวจที่ดินที่จะถอนเวนคืนแล้ว
 ให้ออกพระราชบัญญัติเวนคืนหรือสิ่งหาวิธีรับอีกฉบับหนึ่ง เพื่อ เว้นถิ่นหรือสิ่งหาวิธีรับที่ระบุไว้
 พร้อมทั้งมีชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินและแผนที่หรือแผนผังแนบท้ายพระราชบัญญัติ เว้นถิ่น
 หรือสิ่งหาวิธีรับนั้นด้วย

2.27

(4) นอกจากนั้นมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม
 พ.ศ. 2518 กำหนดแต่เพียงว่า เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับ
 ในท้องที่ใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปสำรวจรังวัด หน้าเครื่องหมายหรือ

(3)

มาตรา 8 เมื่อได้กระทำการสำรวจที่ดินที่จะถอนเวนคืนตลอดทั้งหมด
 หรือเฉพาะแต่ส่วนใดส่วนหนึ่งแล้ว ให้ออกพระราชบัญญัติเวนคืนหรือสิ่งหาวิธีรับอีกฉบับหนึ่ง
 เพื่อให้ เว้นถิ่นหรือสิ่งหาวิธีรับ และให้ระบุที่ดินหรือสิ่งหาวิธีรับอย่างอื่นที่ต้องเวนคืน
 พร้อมทั้งมีชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย

ให้มีแผนที่หรือแผนผังแสดงเขตทรัพย์สินที่เวนคืนอย่างชัดเจนไว้ท้าย
 พระราชบัญญัติเวนคืนหรือสิ่งหาวิธีรับ และให้ถือว่าแผนที่หรือแผนผังนั้นเป็นส่วนหนึ่งของ
 พระราชบัญญัตินั้น

เขตที่ดินนั้นต้องปักหลักหมายเขตไว้โดยชัดเจนก่อนที่จะออกพระราชบัญญัติ

(4)

มาตรา 27 เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับ
 ในท้องที่ใดแล้ว ภายในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับ
 พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปทำการอันจำเป็นเพื่อการสำรวจรังวัดใด แต่ต้องแจ้งให้
 เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบเสียก่อน

(2) ทำเครื่องหมายขอบเขตหรือแนวเขตโดยปักหลักหรือขุดร่องแนว
 ในกรณีที่ต้องสร้างหมุดหลักฐานการแผนที่ในที่ดินของผู้อื่น ก็ให้มีอำนาจสร้างหมุดหลักฐาน
 ดังได้ตามความจำเป็น

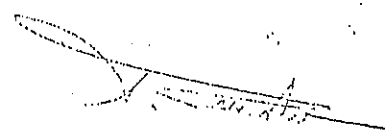
เมื่อมีความจำเป็นและโดยสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขูดดิน
 ตัดรากกิ่งไม้และกระทำการอย่างอื่นแก่สิ่งกีดขวางการสำรวจรังวัดใดเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้
 ให้คำนึงถึงการที่จะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือสิ่งหาวิธีรับได้รับความเสียหายน้อยที่สุด
 ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินและผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก

2.29

แนวเขตเท่านั้น หากมีผู้ใดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าครอบครองหรือดำเนินการ
เอาที่ดินของเอกชนมาจัดการปฏิรูปที่ดินได้ และในมาตรา 29 วรรคหนึ่ง ก็ยังได้
บัญญัติไว้ว่า ในเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าที่ดินบริเวณใดสมควร
ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ให้ ส.ป.ก.มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินได้

2.34

ฉะนั้น เมื่อพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518
มีได้บัญญัติถึงวิธีการดำเนินการเวนคืนที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ คงมีผู้ใด
ในมาตรา 34 แต่เพียงว่าให้พนักงานว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับใน
การเวนคืนที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยอนุโลมเช่นนี้แล้ว
การเวนคืนที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์จึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
กล่าวคือ ต้องออกเป็นพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์อีกฉบับหนึ่งเพื่อให้เวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ตามนัยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
พ.ศ. 2497

(นายสมภพ ไตร ะกิตย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน 2518

(5)

มาตรา 29 ในเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า
ที่ดินบริเวณใดสมควรดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ ส.ป.ก.มีอำนาจจัดซื้อ
หรือดำเนินการเวนคืนที่ดินได้ ดังต่อไปนี้

1. 1

2. 2

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 วันที่ 1657
 วันที่ 19 มี.ย. 18
 เวลา 15.00

ที่ สร.๐๒๐๓/๒๒๔๖๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

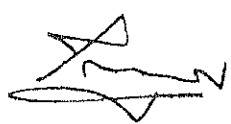
๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๘

เรื่อง ขอให้ตีความมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘
 เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ด้วยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่าจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ หรือไม่ และได้ส่งเรื่องมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยตรงแล้ว

จึงเรียนมา เพื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้พิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามความประสงค์ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายไพบูลย์ ทองมิตร)

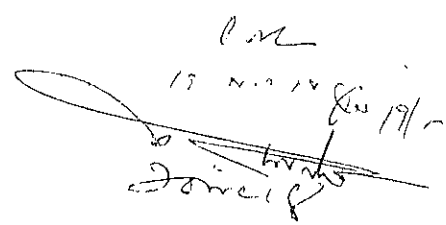
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

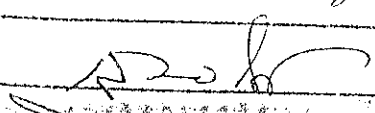
ทรงนิทรม.
 โทร. ๕๑๐๐๐๗

19/11/18

ทำเนียบฯ 19/11/18

19 Nov 18

ต้นฉบับ

ที่ กส 0304/๑๔

วันที่ 13 / ๕๐ / 13

เวลา 13.30 น.

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

13 พฤศจิกายน 2518

เรื่อง ขอให้ตีความมาตรา 34 แห่งพ.ร.ม.ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

เนื่องด้วยจะมีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในบางท้องที่บางอำเภอในไม่ช้า ในบางกรณี การดำเนินการปฏิรูปที่ดินอาจต้องมีการเวนคืนที่ดิน ราษฎรบางราย แต่ในทางปฏิบัติมีปัญหากฎหมายว่าจะนำเอาพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2497 มาใช้มากน้อยแค่ไหน เพราะความในมาตรา 34 วรรคแรกแห่งพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มีบัญญัติว่า "ในการเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์เพื่อสาธารณูปโภคเพื่อเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

นักกฎหมายมีความเห็นแยกออกเป็นสองฝ่ายกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายพิเศษและตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจเวนคืนที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินไว้แจ้งชัดแล้ว ฉะนั้นการเวนคืนที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจึงไม่จำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัติดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2497 แต่นักกฎหมายอีกฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า การเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์เป็นการริกรอนสิทธิในทรัพย์สินของราษฎร ถ้าให้ฝ่ายบริหารดำเนินการโดยลำพังฝ่ายเดียวอาจทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้เห็นและรับรองไว้ด้วย ฉะนั้นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทุกกรณี จะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเสมอ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จึงใคร่ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้โปรดตีความมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เป็นการถ้วน เพื่อ ส.ป.ก. จะได้นำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

7 115 1103 1103 1103 1103

13 พฤศจิกายน 2518

กองนิติการ